

RAPPORT

Natuurtoets herontwikkeling fase 2 en 3 Generaal Knoopkazerne Utrecht

In het kader van beschermde natuurwaarden in de
Omgevingswet en de NNN

Klant: Rijksvastgoedbedrijf

Referentie: BK3565-RHD-XX-XX-RP-EO-0001

Status: Definitief/1

Datum: 13 december 2024

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Koggelaan 21
8017 JN Zwolle
Netherlands
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 65 00
Email: info@rhdhv.com
Website: royalhaskoningdhv.com

Titel document:	Natuurtoets herontwikkeling fase 2 en 3 Generaal Knoopkazerne Utrecht
Ondertitel:	In het kader van beschermde natuurwaarden in de Omgevingswet en de NNN
Referentie:	BK3565-RHD-XX-XX-RP-EO-0001
Uw kenmerk	Click or tap here to enter text.
Status:	Definitief/1
Datum:	13 december 2024
Projectnaam:	BK131
Projectnummer:	BK1310
Auteur(s):	██████████
Opgesteld door:	██████████
Gecontroleerd door:	██████ ████████
Datum:	10-12-2024
Goedgekeurd door:	██████████
Datum:	13-12-2024
Classificatie:	Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Juridisch- en Beleidskader	2
2.1	Natura 2000	2
2.2	Soortenbescherming	3
2.3	Houtopstanden	4
2.4	Natuurnetwerk Nederland	5
3	Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	6
3.1	Beschrijving plangebied en de directe omgeving	6
3.2	Voorgenomen ingreep	7
4	Toetsing Natura 2000-gebieden (Voortoets)	9
4.1	Werkwijze toetsing Natura 2000	9
4.2	Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden	9
4.3	Storingsfactoren	10
4.4	Conclusie Natura 2000	10
5	Toetsing wettelijk beschermde soorten (quickscan)	11
5.1	Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten	11
5.2	Vaatplanten	12
5.3	Grondgebonden zoogdieren	12
5.4	Vleermuizen	13
5.5	Vogels	16
5.6	Vissen	18
5.7	Amfibieën	18
5.8	Reptielen	18
5.9	Ongewervelden	18
5.10	Rode Lijst soorten	19
5.11	Conclusie soortbescherming	20
6	Toetsing houtopstanden	21
6.1	Werkwijze en toetsing Houtopstanden	21
6.2	Conclusie houtopstanden	21

7	Toetsing Natuurnetwerk Nederland	22
7.1	Werkwijze toetsing NNN	22
7.2	Ligging plangebied t.o.v. het NNN	22
7.3	Toetsing en conclusie Omgevingsverordening Provincie Utrecht	22
8	Conclusie en aanbevelingen	23
8.1	Natura 2000	23
8.2	Soortenbescherming	23
8.3	Conclusie houtopstanden	23
8.4	Conclusie Natuurnetwerk Nederland	24
9	Advies bovenwettelijke maatregelen biodiversiteit	25
	Literatuur	26
	Bijlage 1 Wettelijk & ruimtelijk natuurbeschermingskader	28
	Omgevingswet	28
	Natura 2000	29
	Flora en fauna	31
	Planologische natuurbeschermingskader	36
	Nationaal en provinciaal Natuurnetwerk	37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Rijksvastgoedbedrijf is voornemens om de Generaal Knoopkazerne in Utrecht te herontwikkelen. Een deel van dit terrein is in fase 1 ontwikkeld tot het rijkskantoor De Knoop. Tevens is de buitenruimte ingericht met onder andere het Knooplein, parkeerterrein en tijdelijk horecapaviljoen. In fase 2 worden aan er een tweetal torens door Rijksvastgoedbedrijf ontwikkeld. Fase 3 betreft de ontwikkeling van een derde nieuwe toren op de hoek van de Croeselaan en Montageweg. Het huidige horecapaviljoen zal hiervoor worden verplaatst. Deze ontwikkeling is in 2021 getoetst aan het destijds vigerende natuurbeschermbesluit (o.a. Wet natuurbescherming). Omdat het plan in het voorjaar 2025 wordt vastgesteld is een actualisatie van de natuurtoets nodig aangezien ecologisch onderzoek een geldigheidsduur heeft van maximaal 3 jaar.

De herontwikkeling van de Generaal Knoopkazerne betreft een ruimtelijke ontwikkeling in het kader van de Omgevingswet. Ruimtelijke plannen en/of ingrepen moeten getoetst worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving. In Nederland worden de natuurwaarden via de "Omgevingswet" (hierna Ow) beschermd. Onder de Ow is de bescherming geregeld van Natura 2000-gebieden, soorten die genoemd zijn in de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn alsook nationaal beschermde soorten en van houtopstanden. Naast de wettelijke bescherming worden natuurgebieden planologische beschermd via het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). Royal HaskoningDHV (RHDHV) is gevraagd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan voorgenoemde natuurwet- en regelgeving.

1.2 Doelstelling

Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel beleidsmatig beschermde natuurwaarden. Het doel van de natuurtoets betreft de toetsing van het voornemen aan de vigerende natuur- en regelgeving. Specifiek gaat het om de volgende onderdelen:

- Voortoets in het kader van Natura 2000,
- Quickscan Soortenbescherming,
- Houtopstanden,
- Beoordeling planologisch beschermde Natuurnetwerk Nederland (NNN);
- Advisering bovenwettelijk maatregelen t.b.v. biodiversiteit

Uit de natuurtoets volgt of er in het kader van Natura 2000 een passende beoordeling nodig is, of er in het kader van soortenbescherming vervolgstappen zoals het uitvoeren van een aanvullend onderzoek en een vergunningaanvraag noodzakelijk zijn. Tevens geeft de natuurtoets duidelijkheid over of vervolgstappen ten aanzien van het planologisch beschermde NNN nodig zijn. Tot slot wordt er een advies gegevens over mogelijk bovenwettelijke maatregelen. Het onderdeel houtopstanden maakt geen onderdeel uit van de toetsing omdat het rooien van bomen geen onderdeel is van de scope van het project.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch en beleidskader weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de Ow en het NNN beschreven wordt. Hoofdstuk 3 geeft een algemene beschrijving van het plangebied en beschrijft de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 is de voortoets in het kader van Natura 2000-gebieden beschreven. De quickscan ten aanzien van beschermde soorten opgenomen staat in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 behandelt het onderdeel houtopstand. Hoofdstuk 7 beschrijft effecten op het planologische beschermde NNN. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies samengevat en tot slot is in hoofdstuk 9 advies gegeven voor het nemen van bovenwettelijke maatregelen met betrekking tot de verbetering van de biodiversiteit.

2 Juridisch- en Beleidskader

In dit hoofdstuk is een beknopt kader van de natuurwet- en regelgeving opgenomen, zie bijlage 1 voor het uitgebreide juridische kader. Natuurwaarden en biodiversiteit zijn per 1 januari 2024 beschermd via de Omgevingswet. In deze wet zijn alle wetten voor de leefomgeving opgenomen, zoals voorheen de Wet natuurbescherming (Wnb), en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), waarin de planologische bescherming van natuur is geregeld. In de volgende paragrafen worden de wettelijke en planologische natuurbeschermingskaders kort beschreven. De Wnb (vigerend 2017-2023) en bijbehorende wetsartikelen zijn als algemene rijksregels opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de omgevingswet (vigerend per 1 januari 2024).

Naast de passieve soortenbescherming die via verbodsbepalingen gericht is op nalaten, is de wet ook gericht op een actieve soortenbescherming. De opdracht aan de overheden is om actief beleid te voeren teneinde een gunstige staat van instandhouding van de soorten te bereiken. Deze verplichting om aan actieve soortenbescherming te doen, vloeit voort uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarom is in het Bal de algemene zorgplicht uit de Omgevingswet opgenomen die inhoudt dat eenieder voldoende zorg draagt voor de fysieke leefomgeving draagt. Deze is uitgewerkt in een specifieke zorgplicht voor Natura 2000 en inheemse soorten zie onderstaand kader.

Het bevoegd gezag, voor het al dan niet verlenen van vergunningen en/of vrijstellingen, is in principe de provincie. Bij projecten met een groot openbaar belang zoals rijks- en spoorwegen, grote wateren en defensie terreinen of die de provinciegrens overschrijden is de minister van LNV het bevoegd gezag. Voor de herontwikkeling van de Generaal Knoopkazerne geldt dat provincie Utrecht het bevoegd gezag is.

2.1 Natura 2000

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgt uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Het realiseren van een project of activiteit, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, moet beoordeeld worden in hoeverre deze activiteit significant verslechterende of significant versturende gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden (Bal art. 11.6). Bij de effectbeoordeling van Natura 2000 staat de vraag centraal of de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden in het licht van diens instandhoudingsdoelen (significant) worden aangetast.

In geval van de bepaling van mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden dient rekening te worden gehouden met de zogenoemde externe werking. Hierdoor moet ook worden bekeken of activiteiten buiten een Natura 2000-gebied (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de voor het betreffende gebied vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen. De reikwijdte is afhankelijk van het milieueffect (bijvoorbeeld geluid, stikstofdepositie) als gevolg van een project.

Toetsing aan Natura 200-gebieden

Een toets in de oriëntatiefase kan uitsluitend geven of het project geen (significante) negatieve effecten in cumulatie met andere vergunde activiteiten heeft (geen vergunningplicht). Indien significant negatieve effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, is een voortoets of Passende beoordeling vereist. Aan de hand van de Effectenindicator (Ministerie van LNV, 2024) wordt nagegaan welke storingsfactoren relevant zijn en zo ja óf (significante) negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (op voorhand) kunnen worden uitgesloten.

Wanneer een activiteit, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante effecten heeft (of dit niet is uit te sluiten) voor een Natura 2000-gebied betreft dit een Natura 2000-activiteit waarvoor een omgevingsvergunning nodig is (artikel 5.1, 1e lid, sub e, Omgevingswet).

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van inheemse soorten is geregeld in Bal paragraaf 11.2. Het beschermingsregime van soorten en verbodsbepalingen is hierdoor niet gewijzigd. Voor de inheemse soorten gelden verschillende beschermingsregimes. Deze zijn:

- Vogelrichtlijnsoorten Ow Bal § 11.2.2
- Habitatrichtlijnsoorten Ow Bal § 11.2.3
- Andere soorten Ow Bal § 11.2.4

In Tabel 2-1 zijn de verschillende verbodsbepaling voor soorten van de Omgevingswet opgenomen.

Tabel 2-1. Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Omgevingswet met Besluit activiteiten leefomgeving (Ow Bal). HR: Habitatrichtlijn. VR: Vogelrichtlijn. N.v.t.: Niet van toepassing.

Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn Ow Bal art.11.37	Verbodsbepalingen Habitatrichtlijn Ow Bal art.11.46	Verbodsbepalingen Andere soorten Ow Bal art. 11.54
Bal art. 11.37 1a. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.	Bal art 11.46 1a Het is verboden in het wild levende dieren HR IV soorten (Verdrag Bern en Bonn) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Bal art. 11.54 1a -het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A; opzettelijk te doden of te vangen.
Bal art. 11.37 1b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Bal art 11.46 1d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.	Bal art. 11.54 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a te beschadigen of te vernielen.
Bal art. 11.37 1c Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.	Bal art. 11.46 1c Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
Bal art. 11.37 1d Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. Bal art. 11.37 3 Het verbod geldt niet als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Bal art 11.46 1b Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
N.v.t.	Bal art. 11.46 1e. Het is verboden planten HR (en Verdrag van Bern) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Bal art. 11.54 1c Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Vrijstellingsmogelijkheden 'andere soorten'

Voor de 'andere soorten' van art. 11.54 Bal kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is doorgaans het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen. Het bevoegd gezag voor dit project is de Provincie Utrecht. In Tabel 22 zijn de vrijgestelde soorten weergegeven.

Tabel 22. Overzicht van de soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen in Provincie Utrecht

Grondgebonden zoogdieren			Amfibieën
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Veldmuis	Bruine kikker

Dwergmuis	Ondergrondse woelmuis	Vos	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Ree	Woelrat	Kleine watersalamander
Egel	Rosse woelmuis		Meerkikker

Broedvogels

Het verstoren van broedende vogels en hun nesten tijdens de broedtijd is verboden, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort. Het verstoren van broedende vogels wat leidt tot het mislukken van een broedsel is ten alle tijden verboden. Nesten of holten die ieder jaar opnieuw gebruikt worden of ook buiten het seizoen van belang zijn voor de instandhouding van de soort, vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen'. Deze nesten zijn jaarrond beschermd tenzij ze permanent verlaten zijn. In 2021 heeft RVO de lijst jaarrond beschermde vogelnesten gepubliceerd met onderverdeling in vijf categorieën (zie Bijlage 1). Deze lijst van het RVO wordt door het provincie Utrecht gehanteerd. Deze categorieën zijn in onderstaand kader toegelicht.

Vogelnesten die het gehele jaar door zijn beschermd Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11.37 lid 1b Bal het gehele jaar: 1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil). 2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluwen huismus). 3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk). 4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil). 5. Nesten die <u>niet jaarrond</u> beschermd vanwege voldoende flexibiliteit, <u>tenzij</u> er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden, die jaarronde bescherming van de nesten eisen Bron: RVO 2021. Landelijke lijst. Provincies kunnen deze lijst aangepast hebben gebaseerd op provinciale omstandigheden

Specifieke zorgplicht

In de Omgevingswet is een specifieke zorgplicht opgenomen waarin specifiek beschermde dieren, planten en soorten van de Rode Lijst worden benoemd (Artikel 11.27 van het Bal). In de Omgevingswet is opgenomen dat er op basis van objectieve gegevens vastgesteld moet worden beoordeeld of er nadelige gevolgen kunnen optreden voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren. Wanneer dit het geval is moeten passende preventieve maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen.

2.3 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is vastgelegd in Artikel 11.11 van het Bal. Het is verboden om een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder een melding te doen bij gedeputeerde staten. Indien een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld moet er herplant plaatsvinden van de geveldde houtopstand. De provincies hebben regels opgesteld over de herplant. Er geldt een uitzondering voor houtopstanden die kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over totaal aantal rijen. Daarnaast gaat de afdeling niet over kweekbomen en populieren als wegbeplanting

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Het ruimtelijk beleid voor het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN), is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones. De bescherming van deze waarden vindt plaats conform de Provinciale Omgevingsverordeningen door toepassing van een specifiek afwegingskader: het “nee, tenzij”-regime.

Nieuwe plannen en/of projecten zijn niet toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade worden gecompenseerd. Hiervoor is goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) van Gedeputeerde Staten (bevoegd gezag voor Natuurnetwerk Nederland) vereist.

De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland zijn gekoppeld aan de natuurdoelen voor een gebied. Deze inhoudelijke doelen zijn per provincie uitgewerkt in het Natuurbeheerplan (natuurtypen) en aanvullende provinciale documenten. In geval van Natuurnetwerk Nederland hoeft in beginsel geen rekening gehouden te worden met externe werking, zoals wel het geval is voor de Ow. Echter, Gedeputeerde Staten zijn vrij hiervan af te wijken. De provincie kan als bevoegd gezag daar strenger mee omgaan. Voor de Provincie Utrecht geldt dat er geen sprake is van externe werking.

3 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

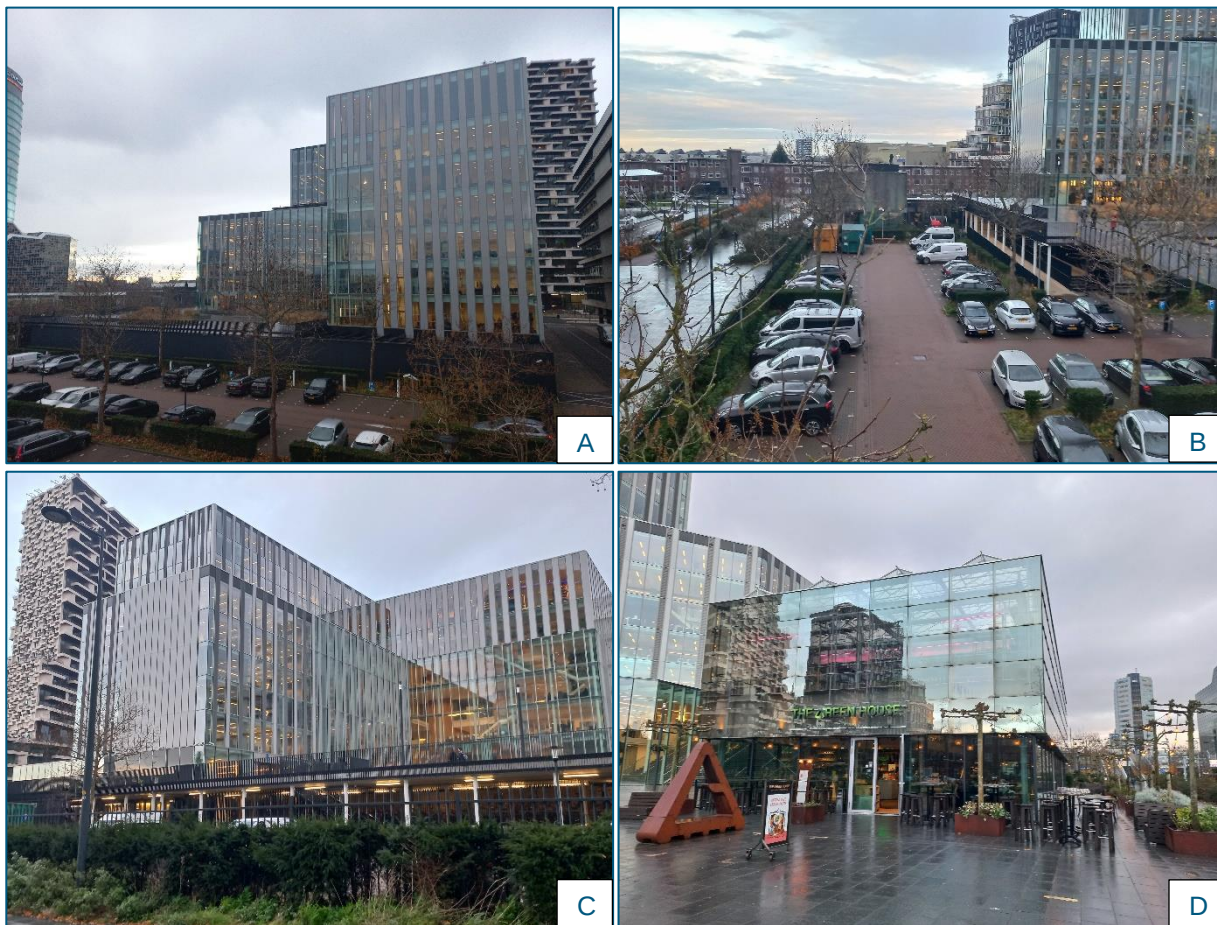
3.1 Beschrijving plangebied en de directe omgeving

Het plangebied ligt in het centrum van Utrecht. Het projectgebied ligt ten westen van het centraal station en wordt begrensd door de Mineurslaan met aangrenzende bebouwing van het Beatrixtheater aan de noordzijde, het station aan de oostzijde, de Rabostraat aan de zuidzijde en de Croeselaan aan de Oostzijde. In Figuur 2-1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 3-1 Indicatieve ligging van het projectgebied

Het plangebied betreft het Rijkskantoor de Knoop en bijbehorende parkeerplaatsen en plantvakken, en het horecapaviljoen Greenhouse. De gebouwen liggen in een verharde omgeving met verlichting. Er zijn op de verhoging boven het parkeerdek enkele plantenbakken met onder andere siergrassen aanwezig. Op het verlichte parkeerterrein zijn enkele platanen aanwezig. Aan de platanen en aan de wand aan de westzijde van de parkeerplaats zijn enkele vleermuiskasten bevestigd. Daarnaast zijn er hagen aanwezig en groeien er klimplanten langs de westzijde van het parkeerterrein. Ten zuidwesten van het plangebied liggen enkele groenvlakken met dichtere beplanting langs de Rabostraat. In Figuur 3-2 is een impressie van het plangebied opgenomen.

Figuur 3-2 Impressie van het projectgebied. In Figuur 3-2A tot en met C is het Rijkskantoor de Knoop met bijbehorende parkeerplaats en de aanwezige beplanting weergegeven. In Figuur 3-2D is een impressie van het tijdelijke horecapaviljoen opgenomen. (foto's: RHDHV 2024).

3.2 Voorgenomen ingreep

De werkzaamheden betreffen het realiseren van twee torens aan het forum (fase 2) en een nieuwe toren op de hoek van de Croeselaan/Montageweg (fase 3). Het bestaande paviljoen zal verwijderd worden. Voor het stedenbouwkundig ontwerp zie Figuur 3-3. De realisatie van het complex zal gepaard gaan met de inzet van zwaar materieel. Er worden mogelijk bomen gekapt. Alle werkzaamheden worden bij daglicht uitgevoerd en voor de schemering afgerond. De exacte periode, duur en werkwijze van uitvoering van de voorgenomen is tijdens het opstellen van deze rapportage nog niet bekend. Gestreefd wordt om het project binnen 5 jaar te realiseren.

Figuur 3-3 Stedenbouwkundige kaart met de inrichting van het projectgebied (Rijksvastgoedbedrijf 2021).

4 Toetsing Natura 2000-gebieden (Voortoets)

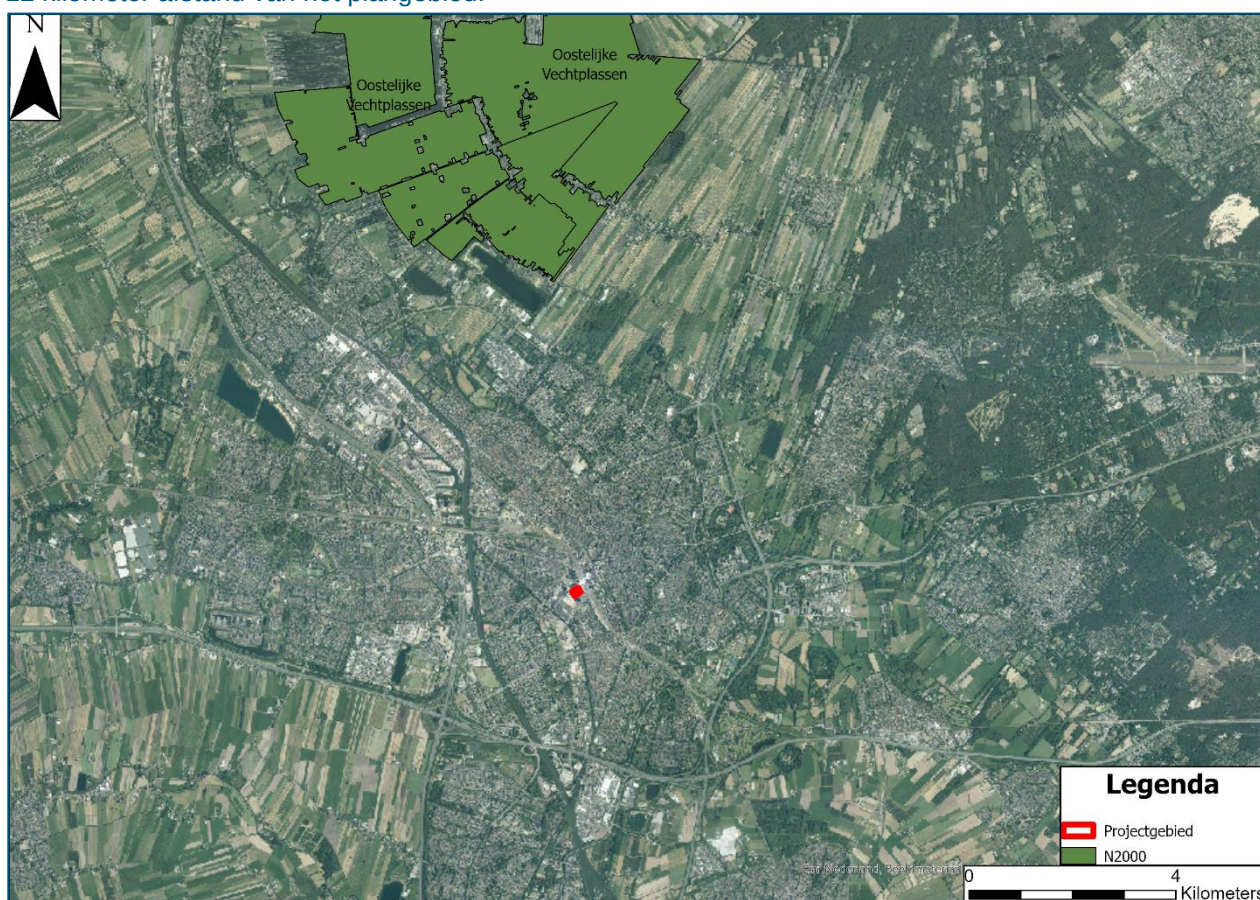
In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied wettelijk beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) zijn gelegen en wordt beoordeeld of storingsfactoren kunnen optreden (voortoets). Daarnaast zijn de benodigde vervolgstappen beschreven.

4.1 Werkwijze toetsing Natura 2000

Om na te gaan welke wettelijke beschermde Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn gelegen, is de Atlas Leefomgeving van de Rijksoverheid geraadpleegd (Ministerie van LNVN, 2024a). Vervolgens is op basis van expert judgement een inschatting gemaakt van de effecten van de geplande ingreep in relatie tot de omliggende Natura 2000-gebieden. Dit is beoordeeld aan de hand van de storingsfactoren zoals geformuleerd in de zogenoemde Effectindicator (Ministerie van LNVN, 2024b). Vervolgens is nagegaan of en in hoeverre enige relatie te verwachten is tussen de effecten van de voorgenomen ingreep en de in de Ow geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden.

4.2 Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is de Oostelijke Vechtplassen en ligt op circa 6 kilometer ten noorden van het projectgebied (zie Figuur 4-1). Dit Natura 2000-gebied is aangewezen als Habitatrichtlijngebied (HR) en Vogelrichtlijngebied (VR). Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 12 kilometer afstand van het plangebied.

Figuur 4-1 Indicatieve ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de beschermde Natura 2000-gebieden (groen) (Ministerie van LNVN, 2024).

4.3 Storingsfactoren

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden (Alterra, 2005). Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld.

Analyse van relevante storingsfactoren (scoping)

Het plangebied is volledig gelegen buiten Natura 2000-gebied directe effecten zoals oppervlakteverlies en versnippering zijn daarom niet aan de orde. Het plan grijpt niet in op de waterhuishouding in Natura 2000-gebied of wateren met directe verbinding met Natura 2000-gebied. Het plangebied is gelegen op grote afstand van Natura 2000-gebied gescheiden door het tussenliggend gebruik zoals landbouw, bebouwing en infrastructuur. Hierdoor zijn indirecte effecten zoals verstoring door licht, geluid en optische verstoring in geen enkel Natura 2000-gebied merkbaar is. Mogelijk zijn er wel effecten als gevolg van verzuring of vermessing door stikstofdepositie door de inzet van mobiele werktuigen met verbrandingsmotoren in de aanlegfase. Het toekomstige gebruik leidt niet tot een toename aan verkeersbewegingen waardoor in de gebruiksfase negatieve effecten door verzuring of vermessing als gevolg van stikstofuitstoot zijn uitgesloten. De relevante storingsfactoren zijn verder uitgewerkt in Tabel 4-1.

Tabel 4-1 Potentiële storingsfactoren in Natura 2000-gebieden. De storingsfactoren die mogelijk van toepassing zijn bij het voornemen zijn met rood gemarkeerd.

Storingsfactoren					
Oppervlakteverlies		Verzilting		Verandering overstromingsfrequentie	
Versnippering		Verontreiniging		Verandering dynamiek substraat	
Verzuring door stikstof-depositie uit de lucht		Verdroging		Verstoring door geluid	
Vermesting door stikstof-depositie uit de lucht		Vernatting		Verstoring door licht	
Verzoeting		Verandering stroomsnelheid		Verstoring door trilling	

Stikstofdepositie

De beoogde werkzaamheden kunnen in de aanlegfase leiden tot een toename van vermessing en verzuring als gevolg van stikstofdepositie in Natura-2000 gebieden. Dit als gevolg van de inzet van mobiele werktuigen tijdens de aanlegfase. Ook in de gebruiksfase kan er sprake zijn van een toename van stikstofdepositie door verkeersbewegingen. Om aan te tonen of er sprake is van mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebieden dient een berekening gemaakt te worden met AERIUS-calculator. Indien uit deze berekening een hogere stikstofdepositie op Natura 2000-gebied komt dan 0,01 mol/ha/jr dienen vervolgstappen te worden gezet zoals het uitvoeren van een ecologische beoordeling of het nemen van salderingsmaatregelen.

4.4 Conclusie Natura 2000

Het plangebied is gelegen op circa 6 van Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Gezien de aard van de ingreep en de afstand zijn andere effecten dan verzuring en vermessing door stikstofdepositie bij voorbaat uitgesloten. Er dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om te beoordelen of er sprake is van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden voor de aanleg- en gebruiksfase.

5 Toetsing wettelijk beschermde soorten (quickscan)

In dit hoofdstuk wordt de (mogelijke) aanwezigheid van onder de Ow beschermde soorten en Rode Lijst soorten beschreven en wordt voor de aanwezige habitats beoordeeld of ze geschikt zijn voor onder de Ow beschermde soorten. Tevens is per (mogelijk) voorkomende soort(groep) een effectbeoordeling opgenomen en worden eventuele vervolgstappen beschreven.

5.1 Werkwijze onderzoek naar beschermde soorten

Om na te gaan wat het belang is van het onderzoeksgebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het onderzoeksgebied voorkomen, zijn op 21 november 2024 de verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het onderzoeksgebied en enkele kilometers rondom het onderzoeksgebied (NDFF, 2024). Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten (Verspreidingsatlas, 2024). Tevens zijn de verspreidingsgegevens opgevraagd voor Rode Lijstsoorten in het plangebied. Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, is inzicht verkregen in de aanwezige beschermde en bedreigde soorten in of in de directe omgeving van het projectgebied.

Op 4 december 2024 is een verkennend veldbezoek uitgevoerd (3°C, bewolkt en 2BFT) door een deskundig ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor beschermde soorten die volgens de bureaustudie mogelijk voorkomen. Alle aanwezige bomen zijn gecontroleerd op aanwezige nesten en holten. Tevens is tijdens het veldbezoek het terrein volledig doorlopen en is met een verrekijker en beoordeeld of eventuele holten en scheuren in bomen geschikt zijn voor vleermuizen.

Aan de hand van de verspreidingsgegevens en het veldbezoek is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het onderzoeksgebied. Door middel van een beknopte analyse van het project in relatie tot de biotoopeisen van de beschermde soorten uit het onderzoeksgebied is beoordeeld welke negatieve effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende beschermde soorten. In het geval effecten niet zijn uit te sluiten dient een nader onderzoek gedaan te worden. Effecten op beschermde soorten zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Het gaat bijvoorbeeld om extra geluid, licht en kans op het doodrijden van dieren door inzet van groot materieel. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de uitvoering van de werkzaamheden en daarnaast ook van gebruik van het gebied na afronding. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verdwijnen van leefgebied door ruimtebeslag. Indien aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het onderzoek is aangetoond, is bepaald of overtredingen van verbodsbepalingen te verwachten zijn, of het nemen van voorzorgsmaatregelen of mitigerende maatregelen mogelijk is en of een omgevingsvergunning flora fauna activiteit, noodzakelijk is.

5.2 Vaatplanten

Voorkomen

Op basis van de geraadpleegde gegevens van de NDFF komen in of nabij het projectgebied de beschermde vaatplanten echte gamander, kluwenklokje, muurbloem, stijve wolfsmelk en wolfskers voor. Het gaat hierbij vermoedelijk om tuinplanten buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied. De meeste beschermde soorten betreffen vaatplanten die gebonden zijn aan specifieke omstandigheden die voornamelijk voorkomen in natuurgebieden. Kluwenklokje komt voornamelijk voor langs rivieren, stijve wolfsmelk en wolfskers betreffen soorten van kalkhoudende bosranden en akkers en echte gamander betreft een soort van voedselarme kalkrijke gronden zoals duinzand en mergel. Voor deze soorten betreft het stedelijk milieu van projectgebied geen geschikte groeiplaats. Muurbloem is een soort van oude muren zoals stadsmuren, forten, en kademuren dergelijk habitat ontbreekt in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn enkele bomen in boomsingels en kleine aangeplante groenvakken aangetroffen. In het plangebied is geen sprake van natuurlijke beplanting daarnaast worden de aanwezige groenvakken intensief beheert. De aanwezigheid van beschermde vaatplanten is op basis van het biotoop en de wijze van beheer uit te sluiten.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen

Op basis van de verspreidingsgegevens van NDFF komen mogelijk, boommarter, eekhoorn, haas, konijn, en steenmarter voor in of nabij het plangebied. Daarnaast ligt het plangebied binnen het globale verspreidingsgebied van en meer algemene soorten zoals bosmuis, egel, huisspitsmuis en rosse woelmuis.

Boommarter en eekhoorn

De boommarter eekhoorn komen voor in aaneengesloten (loof)bossen en parken met oudere bomen. De boommarter verblijft vooral in boomholten maar maakt ook gebruik van (oude) hopen van andere soorten. De eekhoorn bouwt nesten of maakt gebruik van aanwezige boomholten (Zoogdierverseniging, 2024). In het projectgebied ontbreekt het aan aaneengesloten bos of parken. De aanwezigheid van boommarter eekhoorn is uitgesloten.

Haas en konijn

De haas komt voor op kleinschalig gras- en bouwland, open veld zoals akkers en weilanden en in open bos, heide en kwelders. De haas is veelal 's avonds en 's nachts actief. De haas heeft geen vaste rust- en verblijfsplaatsen, maar overdag rust de haas uit in een leger (ondiepe uithollingen). De haas heeft in de periode van eind januari tot september nesten met jongen waar in de zoogperiode van ongeveer een maand. Het konijn komt in diverse landschappen voor met vergraafbare zandgronden voor het realiseren van burchten en foerageert in ruigten en graslanden (Zoogdierverseniging, 2024). Het plangebied betreft een stedelijk gebied zonder akkers, graslanden, bos of vergraafbare zandgronden. De aanwezigheid van haas en konijn is daarom uitgesloten.

Steenmarter

De steenmarter komt voornamelijk voor in en nabij bebouwing. De soort is afhankelijk van de aanwezigheid van bosjes, heggen, struweel en takkenhopen. De soort verblijft in bebouwing, dicht struweel of takkenhopen (Zoogdierverseniging, 2024). In het plangebied ontbreekt het aan geschikte schuilplaatsen zoals struweel, bosjes en takkenhopen. De aanwezigheid van steenmarter is uitgesloten.

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF en algemene verspreidingsgegevens blijkt dat meer algemeen voorkomende soorten bosmuis, egel, huisspitsmuis, en rosse woelmuis voorkomen in of nabij het plangebied. Het projectgebied betreft een stedelijke stenige locatie waardoor het slechts beperkt

geschikt leefgebied voor (spits)muizen andere soorten zijn bij voorbaat uit te sluiten. De aanwezigheid van meer algemeen voorkomende (spits)muizen is niet uit te sluiten.

Effectbeoordeling en vervolgstappen

Algemeen grondgebonden zoogdieren

Door de inzet van zwaar materieel en gebruik van verlichting in de omgeving van de struweel, bomen en bosplantsoen in of nabij het plangebied kunnen algemeen voorkomende (spits)muizen, door de daarmee gepaard gaande effecten (geluids- en lichtproductie) worden verstoord. Deze zijn in de Provincie Utrecht vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel dient invulling gegeven te worden aan de algemene zorgverplichting, die te allen tijde van toepassing is (artikel 11.27 Bal), voor zowel beschermde als vrijgestelde of niet-beschermde soorten. Dit kan onder andere door werkzaamheden vanuit één richting uit te voeren zodat eventueel aanwezige soorten kunnen vluchten.

5.4 Vleermuizen

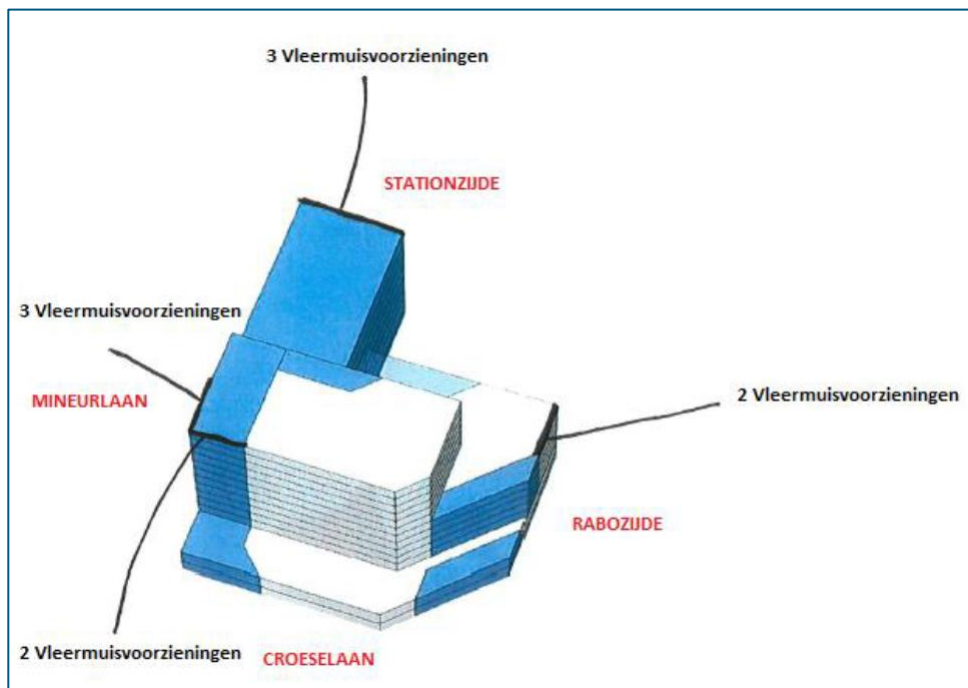
Voorkomen

Op basis van de verspreidingsgegevens zijn franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis bekend in of nabij het plangebied. Daarnaast ligt het plangebied binnen het verspreidingsgebied van de gewone grootoorvleermuis

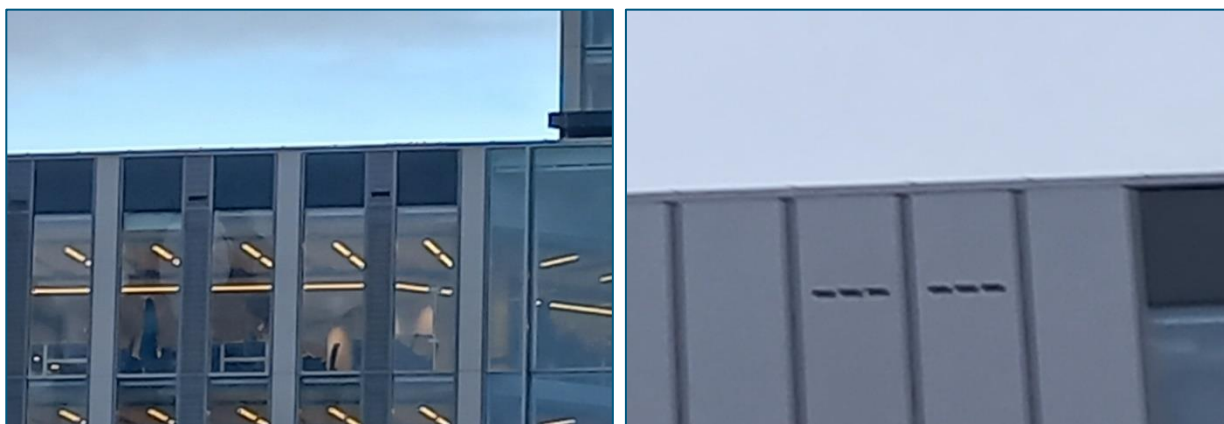
Vleermuizen worden in vrijwel het gehele land waargenomen. Ze maken gedurende een jaar gebruik van meerdere type verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen). Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten (zoals rosse vleermuis) en gebouwbewonende soorten (zoals laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Een aantal soorten maken zowel van gebouwen als van bomen gebruik als verblijfplaats (bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis). Vleermuizen foerageren over het algemeen op relatief windluwe plaatsen, zoals tuinen en langs bosranden. Om van de verblijfplaats naar foerageergebied te komen (en andersom) wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde vliegroutes, die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen. Deze lijnvormige elementen kunnen tevens dienen als migratieroute van soorten die buiten Nederland overwinteren.

Verblijfplaatsen (zomer-kraam-paar-winter-)

Op de parkeerplaats van het terrein zijn enkele vleermuiskasten opgehangen. Hoewel de locatie, onder andere nabij verlichting, niet ideaal is kan niet worden uitgesloten dat deze kasten gebruikt worden door vleermuizen. In Rijkskantoor de Knoop zijn conform een ontheffing in het kader van de toenmalige Flora- en faunawet voorzieningen getroffen ten behoeve van de gewone dwergvleermuis. Deze maatregelen betreffen inbouwvoorzieningen voor ieder type verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Aan iedere zijde van het gebouw zijn enkele voorzieningen getroffen (Figuur 5-1 en Figuur 5-2).

Figuur 5-1 Positionering vleermuisvoorzieningen bij de Knoop. Bron: Van Oorschot, 2021.

Figuur 5-2 Aanwezige vleermuisvoorzieningen in Rijksgebouw de Knoop (Fotos RHDHV)

Door Idverde Advies is in 2020 en in de winter van 2020-2021 onderzoek gedaan naar de functionaliteit van de gerealiseerde vleermuisverblijfplaatsen in het Rijkskantoor (Van Oorschot, 2021). Er zijn toen geen zomer-, kraam- en massa winterverblijfplaatsen waargenomen. Er is wel een baltsterritorium van een gewone dwergvleermuis vastgesteld op de hoek van de Mineurslaan en Croeselaan. Het is onduidelijk of de gewone dwergvleermuis daadwerkelijk zijn paarverblijfplaats in één van de kasten heeft in het Rijkskantoor De Knoop. Van Oorschot (2021) geeft aan dat de resultaten van het uitgevoerde onderzoek in grote lijnen overeenkomen met het onderzoek dat is uitgevoerd in 2018/19. In 2018 is ook een paarverblijfplaats vastgesteld aan de Mineurslaan. Destijds is bepaald dat deze paarverblijfplaats in het Beatrixtheater zat. Het is goed mogelijk dat het baltsende individu in 2020 hetzelfde individu uit 2018 betreft.

Het horecapaviljoen dat ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling zal worden gesloopt, bestaat uit glas en stalen constructie, zonder geschikte wegkruipmogelijkheden voor vleermuizen. De bomen op het terrein hebben geen boomholten. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen hierin worden uitgesloten. Op

de parkeerplaats van het Rijkskantoor zijn enkele vleermuiskasten aanwezig in de daar aanwezig platanen en aan de wand aan de oostzijde van het plangebied. Deze vleermuiskasten zijn hier zeer waarschijnlijk opgehangen als tijdelijke alternatieve verblijfplaats toen het Rijkskantoor De Knoop werd gerealiseerd. De locaties (zie Figuur 5-3 en Figuur 5-4) zijn matig geschikt door de aanwezigheid van verlichting. Verblijfplaatsen zijn echter niet uit te sluiten.

Figuur 5-3 Locatie vleermuiskasten

Figuur 5-4 Impressie van de aanwezige vleermuiskasten (foto's RHDHV).

Vliegroutes

In het plangebied zijn geen lijnvormige elementen aanwezig. De aanwezigheid van (essentiële) vliegroutes van vleermuizen is daarom uitgesloten.

Foerageergebied

Het groen dat aanwezig is in de borders heeft mogelijk enige aantrekkende werking op insecten, maar dit zal marginaal foerageergebied vormen vanwege de verder voornamelijk verharde en sterk verlichte omgeving. Essentieel foerageergebied is uitgesloten.

Effectbeoordeling en vervolgstappen*Verblijfplaatsen*

De vleermuiskasten in de bebouwing zullen behouden blijven waardoor permanent negatieve effecten zijn uitgesloten. Wel kan de inzet van verlichting leiden tot het verstoren van deze locaties. Dit betreft een overtreding van artikel 11.46 van het Bal lid 1d. Indien de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats vinden of buiten de actieve periode van vleermuizen (globaal actief van half maart tot eind oktober) of aanlichten van de verblijfplaatsen wordt voorkomen zijn vervolgstappen niet aan de orde. Indien dit niet mogelijk is dan is nader onderzoek noodzakelijk.

Voor de beoogde werkzaamheden en toekomstige inrichting dienen de aanwezige vleermuiskasten te worden verwijderd. Hierdoor verdwijnen mogelijk permanent verblijfplaatsen van vleermuizen. Een nadere inspectie op gebruikssporen en aanwezigheid van vleermuizen is vereist. Afhankelijk van de uitkomsten zijn mogelijk vervolgstappen vereist.

Foerageergebied

Het projectgebied is geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Echter kunnen er wel foeragerende individuen voorkomen. De inzet van verlichting kan leiden tot het tijdelijk verstoren van foeragerende vleermuizen. Dit betreft een overtreding van artikel 11.46 van het Bal lid 1d. Indien de werkzaamheden buiten de actieve periode van vleermuizen of tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats vinden zijn geen nader onderzoek noodzakelijk.

5.5 Vogels

Voorkomen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek is nabij het projectgebied een roodborst waargenomen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten categorie 1-4

De nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Deze nesten zijn beschermd omdat ze jaarrond worden gebruikt, of omdat een soort zeer honkvast is en er elk jaar naar terugkeert en moeilijk in staat is om een nieuw nest te maken. Dit kan zowel gaan om soorten die broeden in bebouwing als om soorten die broeden in bomen. Van de volgende broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, en sperwer.

De bebouwing in het plangebied heeft platte daken en kent geen scheuren, kieren of andere openingen geschikt voor vogels. De aanwezigheid van nesten van soorten die broeden in of op bebouwing zoals gierzwaluw, huismus, kerkuil en steenuil zijn uitgesloten. In de aanwezige bomen en gebouwen zijn geen grote nesten aangetroffen die geschikt zijn voor (roof)vogels zoals boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, oehoe, ransuil, roek, slechtvalk en sperwer. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van deze

soorten is daarom uitgesloten. In het projectgebied ontbreekt het aan (snelstromende) rivieren en beken waardoor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van grote gele kwikstaart zijn uitgesloten. In de omgeving van het plangebied zijn op het stadskantoor ten westen van het plangebied nestkasten voor slechtvalk aanwezig. (RTV utrecht, 20215). Daarnaast is op het Beatrixtheater in het verleden een broedpaar waargenomen. Beide locatie zijn beter geschikt als broedlocatie dan het lagere Rijkskantoor waardoor een jaarrond beschermd nest van slechtvalk is uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten categorie 5

De nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd wanneer sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen. Dit zijn voornamelijk soorten die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van de volgende soorten is het voorkomen in of rondom het zoekgebied bekend op basis van NDFF en het veldbezoek: blauwe reiger, boerenwaluw, boomklever, boomkruiper, bosuil, ekster, gekraagde roodstaart, groene specht, grote bonte specht, huiswaluw, koolmees, pimpelmees, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees en zwarte roodstaart. Het betreft deels soorten waarvoor geschikte broedlocaties ontbreekt door de afwezigheid van oevers (ijsvogel en oeverwaluw) en het ontbreken van boomholten (o.a. ander boomkruiper en grote bonte specht) of kieren in daken en gebouwen (o.a. en spreeuw). De overige soorten betreffen voornamelijk boombroeders. In de omgeving van het plangebied zijn diverse andere bomen aanwezig waardoor er voldoende alternatieven zijn. Zwaarwegende ecologische redenen om deze nesten jaarrond te beschermen zijn dan ook niet aanwezig. Deze soorten worden verder behandeld onder vogels zonder jaarrond beschermd nest.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest

In het projectgebied en de direct omgeving kunnen algemene broedvogels waaronder houtduif, kauw en roodborst voorkomen. De aanwezigheid van broedgevallen van algemene vogelsoorten in de bomen en groenvakken is niet uitgesloten.

Effectbeoordeling en vervolgstappen

Algemene broedvogels

De inzet van verlichting en mobiele werktuigen en bijbehorende effecten zoals geluid en trillingen kunnen leiden tot het verstoren, verwonden en/of doden van broedvogels. Alsmede tot het verstoren of vernietigen van nesten. Dit betreft een overtreding van artikel 11.37 lid 1 a, 1b en 1d, van de Ow. In de toekomstige situatie blijven voldoende geschikte nestlocaties voor algemene vogels in de omgeving van het projectgebied beschikbaar. Permanente negatieve effecten op algemene broedvogels zijn daarom op voorhand uitgesloten.

Een vergunning voor vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van (langdurige) verstoring of vernietiging van broedgevallen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen van vogels met zowel jaarrond als niet jaarrond beschermde nesten is te voorkomen door: Buiten het broedseizoen te werken, of; te starten voor het broedseizoen en de werkzaamheden onafgebroken uit te voeren.

Starten in het broedseizoen is mogelijk mits uit een inspectie op broedvogels door een ecologische deskundige de aanwezigheid van broedvogels uitsluit.

5.6 Vissen

Op basis van de verspreidingsgegevens van de NDFF komen geen beschermde vissen voor. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Het voorkomen van (beschermde) vissen is daarmee uitgesloten.

5.7 Amfibieën

Voorkomen

Op basis van de verspreidingsgegevens komt de beschermde alpenwatersalamander en vroedmeesterpad mogelijk voor in of nabij het plangebied. Verder komen mogelijk meer algemene amfibieën zoals, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker voor in of nabij het plangebied.

Alpenwatersalamander en vroedmeesterpad

Alpenwatersalamander heeft voor de voortplanting water nodig en het landhabitat betreft loofbos. De vroedmeesterpad komt van nature alleen in groeve en half natuurlijke graslanden in Zuid-Limburg voor. In het plangebied ontbreekt het aan open water, groeve, half natuurlijke graslanden en bos. De aanwezigheid van alpenwatersalamander en vroedmeesterpad.

Algemene amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen meer algemeen voorkomende amfibieën zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker in het plangebied voorkomen. In het plangebied en de directe omgeving ontbreekt en geschikt voortplantingswater en aangesloten groenstructuur. De aanwezigheid van algemene amfibieën is daarom uitgesloten.

5.8 Reptielen

Voorkomen

Op basis van de geraadpleegde verspreidingsgegevens uit de NDFF komt mogelijk de ringslang voor in of nabij het plangebied. Andere reptielen worden op basis van verspreidingsgegevens en het aangetroffen biotoop uitgesloten.

Ringslang

De ringslang is een watergebonden slang en wordt vaak zonnend aangetroffen op oevers in de buurt van water. Op niet te droge plaatsen, zoals bladhopen, mesthopen, ruimte onder mosplakkaten, vermolmden boomstobben en in opgeworpen broeihopen worden eieren gelegd. De slang overwintert op droge plaatsen in hopen, compost- en bladhopen, houtstapels, onder oude boomstammen en in dichte struiken. De ringslang kan goed zwemmen en grote afstanden afleggen. Ook is hij goed in staat om nieuwe leefgebieden te koloniseren (RAVON, 2024). In het plangebied ontbreekt het aan watergangen, oevers en geschikte broedhopen. Op basis van het aangetroffen biotoop is de aanwezigheid van ringslang uitgesloten.

5.9 Ongewervelden

Op basis van de geraadpleegde verspreidingsgegevens uit de NDFF komen geen beschermde ongewervelden voor in of nabij het projectgebied voor. Deze meeste ongewervelden zijn gebonden aan natuurgebieden zoals heiden, duinen, bossen, beekdalen en gebieden met hoge waterkwaliteit. Aangezien de projectlocatie stedelijk gebied betreft met zeer weinig groen kan de aanwezigheid van strikt beschermde ongewervelden worden uitgesloten.

5.10 Rode Lijst soorten

In of nabij het plangebied zijn diverse soorten flora en fauna van de Rode Lijst bekend op basis van de verspreidingsgegevens in de NDFF. Het betreft deels soorten die vallen onder de beschermde soorten van de Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Nationaal beschermde soorten en deze zijn daarmee in de vorige paragrafen behandeld. De overige soorten zijn benoemd in onderstaande tabel.

Soort	Soortgroep	Status Rode Lijst
Grote koekoekshommel	Hommels	Kwetsbaar
Bosaardbei	Vaatplanten	Gevoelig
Korenbloem	Vaatplanten	Gevoelig
Veldsalie	Vaatplanten	Kwetsbaar
Gouden breeksteeltje	Schimmels	Bedreigd
Kegelmorietje	Schimmels	Bedreigd

Voorkomen

Bosaardbei is een soort van bos en bosranden, veldsalie komt voor in kalkhoudende graslanden bij rivieren. Op basis van het stedelijke habitat zijn beide soorten uitgesloten. Kegelmorietje is een schimmel van stikstofrijke bossen en parken en het gouden breeksteeltje is een zeldzame schimmel die in het wild slecht 1 keer is aangetroffen en verder vooral voorkomt in kassen en op compost. Op basis van het biotoop zijn beide soorten uit te sluiten. Korenbloem is een plant die voor kan komen in bermen en graslanden en daarom niet bij voorbaat uit te sluiten. De grote koekoekshommel is een parasiterende hommel en daarom niet gebonden aan een specifiek habitat. De groenvakken zijn mogelijk geschikt voor insecten waaronder de grote koekoekshommel.

Effectbeoordeling

De groenvakken ten zuiden van het projectgebied en de groenvakken op het verhoogde gedeelte boven het parkeerterrein blijven behouden. Derhalve is er voldoende potentieel geschikt leefgebied voor de grote koekoekshommel en korenbloem. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.

5.11 Conclusie soortbescherming

De beoogde werkzaamheden leiden mogelijk tot het overtreden van het Bal met betrekking tot grondgebonden zoogdieren, vleermuizen en broedvogels. Overtreding van het Bal op andere soortgroepen is uitgesloten. Het onderstaande overzicht (Tabel 5-1) geeft een samenvatting van de mogelijk voorkomende beschermde soorten in en rondom het plangebied en de hierboven beschreven effecten. In deze samenvatting is ook beschreven of nader vervolgonderzoek en/of een eventuele vergunning noodzakelijk is.

Tabel 5-1 Voorkomen beschermde stappen, mogelijke overtredingen en benodigde vervolgstappen.

Soortgroep	Soort(en)	Tijdelijke en/of permanente effecten?	Ow verbod artikel	Vervolgstappen/voorzorgsmaatregelen noodzakelijk?
Grondgebonden zoogdieren	Algemeen voorkomende (spits)muizen.	Tijdelijk	Artikel 11.54, lid 1a en b	Nemen van voorzorgsmaatregelen in het kader van de zorgplicht (Bal 11.27).
Vleermuizen	Verblijfplaatsen in bebouwing	Tijdelijk	Artikel 11.46 lid, 1d	Indien de werkzaamheden buiten de actieve periode (maart tot en met oktober) of tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats vinden of de aanwezige vleermuisvoorzieningen niet worden aangelicht vinden is nader onderzoek niet nodig.
	Verblijfplaats in vleermuiskasten aan bomen	Tijdelijk en permanent	Artikel 11.46 lid, 1a, b en d	Er is nader onderzoek naar het mogelijke gebruik van de vleermuiskasten. Indien gebruikssporen worden aangetroffen zijn mogelijk vervolgstappen nodig
	Foerageergebied	Tijdelijk	Artikel 11.46 lid 1b	Werken buiten de actieve periode (maart tot en met oktober) van vleermuizen of tussen zonsopkomst en zonsondergang.
Vogels	Algemene broedvogels	Tijdelijk	Artikel 11.37 lid 1a, 1b en 1d	Werken buiten het broedseizoen of starten voor het broedseizoen en door werken in een aaneengesloten periode of vrijgave op basis van broedvogel inspectie.

6 Toetsing houtopstanden

In dit hoofdstuk is beoordeeld of een kapmelding nodig voor het kappen van de houtopstand zoals bedoeld in de Ow.

6.1 Werkwijze en toetsing Houtopstanden

Voor het onderdeel Houtopstanden is onderzocht of de bescherming van houtopstanden, zoals bedoeld in de Ow, binnen het project van toepassing is. De planlocatie is gelegen in het centrum van Utrecht nabij het centraal station. De locatie ligt daarmee binnen de bebouwingscontouren. Er is daarom geen sprake van het kappen van beschermde houtopstanden.

6.2 Conclusie houtopstanden

Er is geen sprake van de kap van houtopstanden, zoals bedoeld in de Ow. Er zijn daarom geen vervolgstappen nodig voor het kappen van bomen in het kader van de Ow. Mogelijk gelden er wel aanvullende eisen voor het kappen van bomen vanuit het gemeentelijk beleid.

7 Toetsing Natuurnetwerk Nederland

In dit hoofdstuk is beschreven of in de nabijheid van het plangebied planologisch beschermde NNN zijn gelegen en wordt beoordeeld of er vervolgstappen nodig zijn.

7.1 Werkwijze toetsing NNN

Het NNN-beleid is vastgelegd in de Omgevingsverordening, hierin zijn de regels opgenomen waaraan ruimtelijke plannen van gemeenten moeten voldoen. Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij het NNN ligt. Hiervoor is gebruik gemaakt van webviewer van de Provincie Utrecht. In deze provincie geldt geen externe toetsing van effecten op NNN.

7.2 Ligging plangebied t.o.v. het NNN

Het projectgebied is volledig gelegen buiten het NNN. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op circa 2,4 kilometer ten zuidwesten van het plangebied (zie Figuur 7-1).

Figuur 7-1 De indicatieve ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (groen) (Bron: Provincie Utrecht).

7.3 Toetsing en conclusie Omgevingsverordening Provincie Utrecht

Het plangebied is volledig gelegen buiten het NNN. In de Provincie Utrecht geldt geen externe werking van negatieve effecten op NNN. Op basis van de afstand tot NNN zijn externe effecten ook uitgesloten. Negatieve effect op het NNN zijn daarom op voor hand uitgesloten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

8 Conclusie en aanbevelingen

8.1 Natura 2000

Het plangebied is gelegen op circa 6 kilometer afstand van Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Gezien de aard van de ingreep en de afstand zijn andere effecten dan verzuring en vermessing door stikstofdepositie bij voorbaat uitgesloten. Er dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om te beoordelen of er sprake is van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden voor de aanleg- en gebruiksfase. Indien uit deze berekening een hogere stikstofdepositie op Natura 2000-gebied komt dan 0,01 mol/ha/jr dienen vervolgstappen te worden gezet zoals het uitvoeren van een ecologische beoordeling of het nemen van salderingsmaatregelen.

8.2 Soortenbescherming

In Tabel 8-1 zijn de conclusies met betrekking tot soortbescherming opgenomen.

Tabel 8-1 Conclusies en benodigde vervolgstappen met betrekking tot soortenbescherming.

Soortgroep	Soort(en)	Tijdelijke en/of permanente effecten?	Ow verbod artikel	Vervolgstappen/voorzorgsmaatregelen noodzakelijk?
Grondgebonden zoogdieren	Algemeen voorkomende (spits)muizen.	Tijdelijk	Artikel 11.54, lid 1a en b	Nemen van voorzorgsmaatregelen in het kader van de zorgplicht (Bal 11.27).
Vleermuizen	Verblijfplaatsen in bebouwing	Tijdelijk	Artikel 11.46 lid, 1d	Indien de werkzaamheden buiten de actieve periode (maart tot en met oktober) of tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats vinden of de aanwezige vleermuisvoorzieningen niet worden aangelicht vinden is nader onderzoek niet nodig.
	Verblijfplaats in vleermuiskasten aan bomen	Tijdelijk en permanent	Artikel 11.46 lid, 1a, b en d	Er is nader onderzoek naar het mogelijke gebruik van de vleermuiskasten. Indien gebruikssporen worden aangetroffen zijn mogelijk vervolgstappen nodig
	Foerageergebied	Tijdelijk	Artikel 11.46 lid 1b	Werken buiten de actieve periode (maart tot en met oktober) van vleermuizen of tussen zonsopkomst en zonsondergang.
Vogels	Algemene broedvogels	Tijdelijk	Artikel 11.37 lid 1a, 1b en 1d	Werken buiten het broedseizoen of starten voor het broedseizoen en door werken in een aaneengesloten periode of vrijgave op basis van broedvogelsinspectie.

8.3 Conclusie houtopstanden

Er is geen sprake van de kap van houtopstanden, zoals bedoeld in de Ow. Er zijn daarom geen vervolgstappen nodig voor het kappen van bomen in het kader van de Ow. Mogelijk gelden er wel aanvullende eisen voor het kappen van bomen vanuit het gemeentelijk beleid.

8.4 Conclusie Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is volledig gelegen buiten het NNN. In de Provincie Utrecht geldt geen externe werking van negatieve effecten op NNN. Negatieve effect op het NNN zijn daarom op voor hand uitgesloten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

9 Advies bovenwettelijke maatregelen biodiversiteit

Dit hoofdstuk beschrijft enkele kansrijke maatregelen die binnen het plangebied genomen kunnen worden om de ecologische kwaliteit van het gebied te verbeteren. Omdat de voorgestelde maatregelen geen verplichting vormen vanuit de Ow, wordt voor deze maatregelen de term “bovenwettelijke maatregelen ecologie” gebruikt.

Toevoegen inheemse beplanting

In de toekomstige ontwikkeling zijn enkele groenvakken voorzien. Het heeft de voorkeur om deze groenvakken in te richten met inheemse (gebiedseigen) beplanting. Inheemse planten dragen bij aan het voedselaanbod voor insecten en vogels. Uitbreiding van het aantal insecten draagt vervolgens bij aan het foerageergebied voor vleermuizen.

Beperk verlichting

Het in te richten terrein betreft momenteel een zeer verlichte parkeerplaats. De aanwezige verlichting is nadelig voor de biodiversiteit. Vooral vleermuizen zijn (zeer) lichtgevoelig. Het verminderen van de verlichting of een aanpassing naar amberkleurig verlichting leidt tot minder verstoring en maakt de kans toekomstig gebruik van de aanwezig vleermuisvoorziening groter.

Herplaats de aanwezige vleermuiskasten

De aanwezige vleermuiskasten kunnen bij de nieuwe inrichting in het projectgebied of de omgeving opnieuw aangebracht worden op bebouwing en aan bomen. Let bij het kiezen van de locatie erop dat de vleermuiskasten niet worden verlicht.

Natuurinclusief bouwen

De toekomstige bebouwing biedt kansen voor natuurinclusieve maatregelen. Zo kunnen er inbouwvoorzieningen worden toegepast voor verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van gierzwaluw en huismus. Ook kunnen (in combinatie met aanplant inheems groenvakken) insectenstenen worden gebruikt.

Literatuur

Alterra (2005), Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1375, ISSN 1566-7197

ANEMOON (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende weekdieren, via ANEMOON Verspreidingsatlas, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl>.

EIS (2024); informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende insecten, via EIS Verspreidingsatlas, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl>.

FLORON (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende plantensoorten, via FLORON Verspreidingsatlas, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl>.

Gemeente Stichtse Vecht (2024). Verordening fysieke leefomgeving Stichtse Vecht 2023.

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselkwaliteit en Natuur (2024a), informatie over de ligging en begrenzing van verschillende Natura 2000-gebieden via: <https://www.natura2000.nl/>

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselkwaliteit en Natuur (2024b), informatie mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden via:
<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

Nationale Databank Flora en Fauna, verspreidingsgegevens van de afgelopen 10 jaar opgehaald op 24 november 2024, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>.

Provincie Utrecht (2024) Omgevingsverordening Utrecht via: <https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl>

Provincie Utrecht (2024). Toetsingskader Bescherming van de haas bij flora en fauna activiteiten in de provincie Utrecht.

RAVON (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten amfibieën en reptielen, via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>.

Royal HaskoningDHV (2024), natuurtoets herontwikkeling fase 2 en 3 Generaal Knoopkazerne. BH8600IBRP2107061051

STOWA (2024), algemene informatie over ongewervelden en verspreidingsgegevens, via <http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet.pdf>

Utrechtse Internet Courant (2015); slechtvalken krijgen nest op het stadskantoor opgehaald via: [Slechtvalken krijgen nest op het stadskantoor | De Utrechtse Internet Courant](#)

Van Oorschot (2021). Monitoring vleermuisverblijfplaatsen de Knoop, Utrecht. Idverde Advies, 's-Hertogenbosch.

Verspreidingsatlas (2024), via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Vleermuiswerkgroep Nederland (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten vleermuizen, via: www.vleermuis.net.

Vlinderstichting (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten ongewervelden, via: <https://www.vlinderstichting.nl/>.

Vogelbescherming (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende soorten vogels, via: <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels>.

Zoogdiervereniging (2024), informatie over de verspreiding en ecologie van verschillende zoogdiersoorten, via: <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>

Bijlage 1 Wettelijk & ruimtelijk natuurbeschermingskader

In Nederland wordt voor behoud en herstel van biodiversiteit de natuur via twee sporen beschermd, namelijk via gebiedsbescherming en soortenbescherming. Een belangrijke rol is weggelegd voor de Europese Vogel- en Habitatlijn, die in de Nederlandse wetgeving via de Omgevingswet zijn geïmplementeerd. Dit omvat de soortenbescherming van inheemse flora en fauna en specifiek gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden. Daarnaast is daarin de bescherming van overige nationaal beschermde soorten en houtopstanden in het buitengebied wettelijk geregeld. Bescherming van natuurgebieden en andere specifieke gebieden met bijzondere natuurwaarden zoals weidevogelleefgebieden in agrarisch gebied is daarnaast planologisch vastgelegd op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau in algemene regels, omgevingsverordeningen en/of omgevingsplannen. De planologische bescherming van gebieden heeft ruimtelijk gezien overlap met de hiervoor genoemde gebieds- en soortenbescherming. In de volgende paragrafen wordt de wettelijk en planologische natuurbeschermingskaders behandeld.

Omgevingswet

Natuurwaarden en biodiversiteit zijn per 1 januari 2024 beschermd via de Omgevingswet. In deze wet zijn alle wetten voor de leefomgeving opgenomen, waaronder de Wet natuurbescherming (Wnb) en Wet ruimtelijke ordening (Wro). De eerdere bepalingen zijn beleidsneutraal overgegaan in de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De nieuwe wet en bijhorende besluiten regelen activiteiten die met natuur te maken hebben. Deze natuuractiviteiten gaan over dieren en planten in het wild en de gebieden waarin ze leven.

Naast de passieve soortenbescherming die via verbodsbepalingen gericht is op een nalaten is de wet ook gericht op een actieve soortenbescherming. De opdracht aan de overheden is om actief beleid te voeren teneinde een gunstige staat van instandhouding van de soorten te bereiken. Deze verplichting om aan actieve soortenbescherming te doen, vloeit voort uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is de algemene zorgplicht uit de Omgevingswet opgenomen die inhoudt dat eenieder voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving draagt. Dit is nader uitgewerkt in een specifiek zorgplicht voor Natura 2000 (art. 11.6 Bal) en voor inheemse soorten (art. 11.27 Bal).

Specifieke zorgplicht Natura 2000-activiteit & Flora en fauna activiteit

Art. 11.6 Natura 2000 en art. 11.27 Flora en Fauna

Degene die een *Natura 2000 of flora en fauna activiteit* verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang is verplicht:

- alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

In het Bal zijn drie beschermingstypen met een eigen toetsingskader en regels te onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Flora en fauna (inheems)
- Houtopstanden (buiten de bebouwingscontour houtkap)

Nieuw in de Omgevingswet is de mogelijkheid van het ministerie om een bijzonder nationaal gebied aan te wijzen (art. 2.44 lid 2 Omgevingswet). Deze gebieden zijn nog niet aangewezen.

Het bevoegd gezag, voor het al dan niet verlenen van een omgevingsvergunning of waar een melding moet worden ingediend, is het college van gedeputeerde staten van de provincie of in sommige gevallen

de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna LNVN) of een andere minister bevoegd gezag. De minister van LNVN is bijvoorbeeld bevoegd gezag voor onder andere de rijks- en spoorwegen, grote wateren en defensie terreinen. Voor dit project is de provincie Utrecht bevoegd gezag.

In de volgende paragrafen worden de relevante wettelijke kaders behandeld.

Natura 2000

Natura 2000 is een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden bestaande uit aangewezen Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden die een grote bijdrage leveren voor de instandhouding van het type of soort. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het EU-beleid voor behoud en herstel van biodiversiteit. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd.

In Nederland zijn 162 Natura 2000-gebieden aangewezen die onderdeel vormen van een Europees Natura 2000-netwerk. Voor elk Natura 2000-gebied zijn in een aanwijzingsbesluit de begrenzing van habitat- en/of vogelrichtlijngebieden en de instandhoudingsdoelstellingen vastgelegd. Per soort en/of habitatype is aangegeven of behoud van de huidige aantallen/arealen voldoende is of dat uitbreiding dan wel kwaliteitsverbetering nodig is. Bevoegd gezag voor aanwijzing van Natura 2000-gebieden en instandhoudingsdoelstellingen is de minister van LNVN.

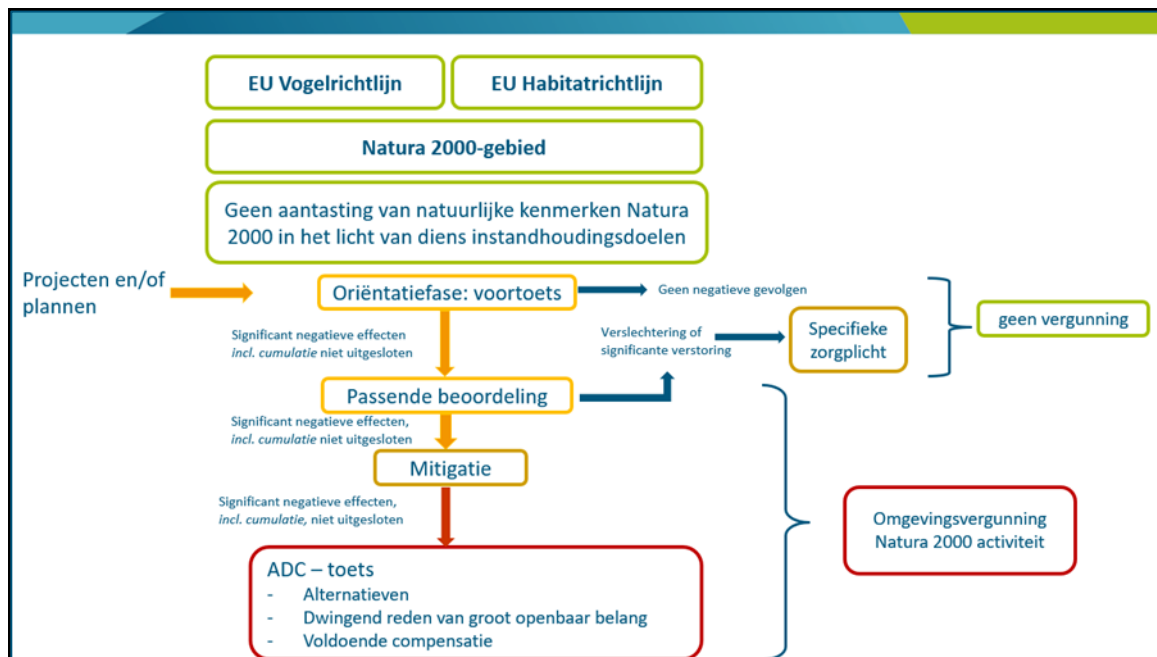
Voor elk Natura 2000-gebied is een beheerplan opgesteld (om de 6 jaar actualisatie) waarin de instandhoudingsdoelstellingen in tijd en ruimte worden uitgewerkt en in hoeverre er aanvullende maatregelen nodig zijn. De aanwijzingsbesluiten en beheerplannen gelden als toetsingskader.

Op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn mag geen verslechtering optreden ten opzichte van de aanwezige waarden in de referentiesituatie. Voor Vogelrichtlijngebieden is dat de datum waarop het gebied is aangewezen. De referentiedata verschillen per gebied (variërend van 1994 tot en met 2016). Voor de Habitatrichtlijngebieden geldt de datum van de plaatsing van het gebied op de lijst van gebieden van communautair belang als referentie. Voor de meeste Habitatrichtlijngebieden is dat 7 december 2014, voor enkele gebieden geldt een latere datum. Voor verbeterings- en uitbreidingsopgave ten opzichte van de referentiesituatie is geen termijn gegeven.

Rijksregels Natura 2000

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgt uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het realiseren van een project of activiteit, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante nadelige gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, is alleen mogelijk na het opstellen van een passende beoordeling. In die passende beoordeling wordt een beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Het project is alleen toelaatbaar als uit de passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Bij de bepaling van mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden dient rekening te worden gehouden met de zogenoemde externe werking. Dat betekent dat ook activiteiten die buiten een Natura 2000-gebied liggen getoetst moet worden of deze nadelige gevolgen hebben voor omliggende Natura 2000-gebieden. De reikwijdte is afhankelijk van het (milieu)effect (bijvoorbeeld geluid, stikstofdepositie, lichtverstoring, recreatiedruk) als gevolg van een project.

Figuur 0-1. Schematische weergave toetsing van project aan Natura 2000-doelen

Werkwijze toetsing aan Natura 2000-gebieden

De toetsing van een project of activiteit vindt doorgaans in twee stappen plaats, namelijk een voortoets gevolgd door een uitgebreidere ecologische beoordeling, de zogenaamde passende beoordeling, wanneer significant negatieve gevolgen op voorhand niet kunnen worden uitgesloten (zie figuur 2-1). In de voortoets wordt aan de hand van de Effectenindicator (Ministerie van LNV, 2020) nagegaan welke storingsfactoren relevant zijn (aan de orde zijn) en zo ja óf significant negatieve gevolgen voor geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (op voorhand) als gevolg van de voorziene activiteit kunnen worden uitgesloten. Een passende beoordeling gaat met meer detail in op de aspecten uit de voortoets en betreft een uitgebreidere ecologische effectbeoordeling.

In de beoordeling wordt ten eerste het effect van alleen de activiteit beoordeeld. Wanneer een activiteit of project leidt tot negatieve gevolgen, die niet significant zijn, moet de gevolgen in cumulatie met andere plannen en/of projecten beoordeeld worden. Dit betreft de zogenaamde cumulatietoets¹.

Wanneer uit de Passende beoordeling blijkt dat significante aantasting van de instandhoudingsdoelstelling niet zijn uit te sluiten, dient eerst gekeken te worden of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze aantasting op te heffen. Dit betreft ten aanzien van stikstofdepositie bijvoorbeeld externe saldering.

Is na toepassing van mitigerende maatregelen nog steeds significante aantasting van de natuurlijke kenmerken niet uit te sluiten, dan moet een ADC-toets² worden doorlopen. In de ADC-toets (die formeel geen onderdeel is van de Passende Beoordeling) moeten de volgende stappen allemaal succesvol worden doorlopen:

- Er zijn geen reële Alternatieven voor de activiteit met minder gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling van het Natura -gebied.

¹ De cumulatietoets is van toepassing wanneer een plan of project leidt tot negatieve gevolgen, die niet significant zijn, maar mogelijk in cumulatie van andere plannen en/of projecten alsnog wel significant kan zijn. Het betreffen natuurvergunde projecten/plannen die nog niet of deels uitgevoerd zijn ten tijde van de beoordeling/te nemen besluiten

² ADC-toets in art. 8.74b, lid 2 en 3 Bkl

- Het project is nodig om Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Belangen zijn onder meer menselijke gezondheid, openbare veiligheid, of wezenlijk gunstige effecten voor het milieu.
- Alle nodige Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Voor prioritaire habitats en/of soorten, waarvoor Nederland internationaal gezien een belangrijke bijdrage levert en verantwoordelijkheid heeft, kan advies van de Europese Commissie nodig zijn wanneer project niet aantoonbaar onontbeerlijk is voor de behartiging van menselijke gezondheid of openbare veiligheid of geen wezenlijke gunstige effecten heeft voor het milieu heeft.

Significantie bij beoordeling van gevolgen voor Natura 2000-gebieden

Een project mag niet worden toegelaten als blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied worden aangetast in het licht van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen. Aantasting van natuurlijk kenmerken kan, bijvoorbeeld, door direct verlies aan areaal of van populatieomvang alsook via afname in kwaliteit. In hoeverre dit toelaatbaar is, is afhankelijk van verschillende factoren (zie Leidraad bepaling significantie, 2010). Dit betreft bijvoorbeeld

- de afname in areaal van een habitat in relatie tot de zeldzaamheid van die habitat,
- de afname van een populatie in relatie tot de zeldzaamheid van planten- of diersoorten in die populatie
- de verslechtering van algemene condities van het gebied voor behoud en herstel van de habitat of soorten.

Bij de beoordeling van verslechtering spelen factoren als kwaliteit, abiotische randvoorwaarden en overige kenmerken van functies en structuren een rol. Hierbij speelt ook de veerkracht van het gebied een rol, waarbij het effect kan worden opgevangen in de natuurlijke fluctuaties. Deze effectbeoordeling vergt maatwerk op grond van ecologische inzichten.

Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit

Wanneer een activiteit, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen heeft (of dit niet is uit te sluiten) voor een Natura 2000-gebied betreft dit een Natura 2000-activiteit waarvoor een omgevingsvergunning³ nodig is. Voor de omgevingsvergunning geldt de uitgebreide voorbereidingsprocedure⁴.

Activiteiten ten behoeve het behalen van instandhoudingsdoelen, zoals benoemd in het beheerplan, zijn geen Natura 2000-activiteiten en zijn vergunningvrij. Daarnaast kunnen vergunningvrije gevallen worden aangewezen in bepaalde programma's (art. 11.18 Bal), in een omgevingsverordening (art. 11.19 Bal) of in een ministeriele regeling (art. 11.20 Bal).

Flora en fauna

De kern van de bescherming van inheemse soorten is dat de gunstige 'staat van instandhouding' (Svl) van in het wild levende planten- en diersoorten wordt beschermd en behouden. Deze bescherming volgt ook direct uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn die verder met soorten is aangevuld met voor Nederland bijzondere en bedreigde soorten. Een activiteit mag geen blijvende negatieve invloed hebben op de staat van instandhouding van soorten (Svl). Dat houdt in dat de soort ook op langere termijn kan blijven bestaan. Afhankelijk van de omvang van het project en beschermde status van de soort moet het effect beoordeeld worden op lokaal, regionale en/of landelijk niveau.

³ Omgevingsvergunning zie art. 5.1, lid 1e, Omgevingswet

⁴ Uitgebreide uitvoeringsperiode zie art. 10.24, lid 1j, Omgevingsbesluit.

Anders dan bij de gebiedsbescherming is bij inheemse flora en fauna het leefgebied beschermd. Dat kan overal zijn en is niet strikt verbonden aan een natuurgebied. Zo komen in het stedelijk gebied meerdere beschermde soorten voor zoals vleermuizen, huismussen, amfibieën en ringslang.

Rijksregels Flora en Fauna

De bescherming van inheemse soorten was tot 1 januari 2024 in de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3) geregeld en is nu geregeld in Bal paragraaf 11.2. Het beschermingsregime van soorten en verbodsbepalingen is hierdoor niet gewijzigd.

Voor de inheemse soorten gelden verschillende beschermingsregimes. Deze zijn:

▪ Vogelrichtlijnsoorten	§ 11.2.2 Bal (voorheen § 3.1 Wnb)
▪ Habitatrichtlijnsoorten	§ 11.2.3 Bal (voorheen § 3.2 Wnb)
▪ Andere soorten	§ 11.2.4 Bal (voorheen § 3.3 Wnb)

De bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten kent een zwaardere bescherming dan de 'andere soorten' die van nationaal belang zijn. De 'andere soorten' betreffen soorten die van nationaal belang zijn en onder druk staan (o.a. Rode Lijst). Voor de inheemse soorten die niet in de bijlagen van de Omgevingswet zijn opgenomen geldt de specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal).

Tabel 2-1: Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). HR: Habitatrichtlijn. VR: Vogelrichtlijn. Nvt: Niet van toepassing.

Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn art.11.37 Bal	Verbodsbepalingen Habitatrichtlijn art.11.46 Bal	Verbodsbepalingen Andere soorten art. 11.54 Bal
art. 11.37, lid 1 a, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn <u>te doden</u> of <u>te vangen</u> .	art 11.46, lid 1 a, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onder a, bij de HR, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk <u>te doden</u> of <u>te vangen</u> .	art. 11.54, lid 1 a Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning in het wild levende dieren van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A, bij het Bal, opzettelijk <u>te doden</u> of <u>te vangen</u> ;
art. 11.37, lid 1 b, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning opzettelijk <u>nesten</u> , <u>rustplaatsen</u> en <u>eieren van vogels</u> als bedoeld in lid 1 a, <u>te vernielen</u> of te beschadigen, of opzettelijk nesten van die vogels weg te nemen.	art 11.46, lid 1 d, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning de <u>voortplantingsplaatsen</u> of <u>rustplaatsen</u> van dieren als bedoeld in lid 1 a, te beschadigen of <u>te vernielen</u> .	art. 11.54, lid 1 b, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning de <u>vaste voortplantingsplaatsen</u> of <u>rustplaatsen</u> opzettelijk te beschadigen of <u>te vernielen</u> van dieren, als bedoeld in lid 1 a.
art. 11.37, lid 1 c , Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning <u>eieren</u> van vogels als bedoeld in lid 1 a, <u>te rapen</u> en deze onder zich te hebben.	art. 11.46, lid 1 c, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning <u>eieren</u> van dieren als bedoeld in lid 1 a, in de natuur opzettelijk <u>te vernielen</u> of <u>te rapen</u> .	Nvt.
art. 11.37, , lid 1 d, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning vogels als bedoeld in lid 1 a <u>opzettelijk te storen</u> . art. 11.37, lid 3, Bal Het verbod op opzettelijke verstoring van vogels <u>geldt niet</u> als de <u>storing niet van wezenlijke invloed</u> is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	art 11.46, lid 1 b, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning dieren als bedoeld in lid 1 a, <u>opzettelijk te verstoren</u> .	Nvt.
N.v.t.	art. 11.46, lid 1 e, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning planten van soorten genoemd in bijlage IV, onder B bij de HR of bijlage I bij het verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen	art. 11.54, lid 1c, Bal Het is verboden zonder omgevingsvergunning vaatplanten van de soorten genoemd in bijlage IX, onder B, bij het Bal, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen.

Toelichting bescherming broedvogels en jaarrond beschermde vogels (art. 11.37, lid 1b, Bal)

Via de Europese vogelrichtlijn zijn alle Europese wilde vogels door de wet zelfs uitdrukkelijk als beschermde diersoort aangewezen. Strengere bescherming geldt voor

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vogels

Het verstoren van broedende vogels en hun nesten tijdens de broedtijd is verboden, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort. Nesten of holten die ieder jaar opnieuw gebruikt worden of ook buiten het seizoen van belang zijn voor de instandhouding van de soort, vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen'. Deze nesten zijn jaarrond beschermd tenzij ze permanent verlaten zijn. In 2009 heeft Dienst Regelingen een aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten gepubliceerd met onderverdeling in vijf categorieën. Deze lijst is in 2021 geactualiseerd door het RVO. Deze categorieën zijn in onderstaand kader toegelicht.

Vogelnesten die het gehele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11.37 lid 1b Bal het *gehele* jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
5. Nesten die niet jaarrond beschermd vanwege voldoende flexibiliteit, tenzij er sprake is van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden, die jaarronde bescherming van de nesten eisen

Bron: DLG 2009. Landelijke lijst. Provincies kunnen deze lijst aangepast hebben gebaseerd op provinciale omstandigheden

Provincies kunnen deze lijst in de provinciale verordening aanvullen of wijzigen op basis van de provinciale staat van instandhouding van de soorten.

Tabel 2.2 Jaarrond beschermde nesten in de provincie Utrecht conform de lijst van het RVO cat 1 t/m 4.

Soort	Categorie	Soort	Categorie
Steenuil	1	Slechtvalk	3
Gierzwaluw	2	Boomvalk	4
Huisemus	2	Buizerd	4
Roek	2	Havik	4
Grote gele kwikstaart	3	Ransuil	4
Kerkuil	3	Sperwer	4
Oehoe	3	Wespendief	4
Ooievaar	3	Zwarte wouw	4

Vrijstellingsmogelijkheden vergunningplicht beschermde soorten

Bevoegde gezagen, de Minister van LNV en Gedeputeerde Staten van provincies, hebben de bevoegdheid een algemene vrijstelling van de vergunningplicht te geven middels een ministeriele regeling (afdeling 4.7 Omgevingsregeling) respectievelijk verordening. Het betreft soorten die wettelijk beschermd zijn maar landelijk of regionaal algemeen voorkomen. Dit betreft onder meer algemeen voorkomende kleinere zoogdieren en amfibieën. Een vrijstelling kan komen te vervallen wanneer de trend negatief is.

Het bevoegd gezag voor dit project is ministerie van LNV. In Tabel 2.2 zijn de vrijgestelde soorten weergegeven.

Tabel 2-2: Overzicht van de soorten met een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen in de provincie Utrecht.

Grondgebonden zoogdiersoorten			Amfibieën
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Tweekleurige bosspitsmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Huisspitsmuis	Veldmuis	Gewone pad
Dwergmuis	Ondergrondse woelmuis	Vos	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Ree	Woelrat	Meerkikker
Egel	Rosse woelmuis		Bastaardkikker (middelste groene kikker)

Toelichting: De vrijstelling geldt in voor de soorten hierboven genoemd, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en in het kader van bestendig beheer of onderhoud en/of bestendig gebruik.

Toetsing van een activiteit aan beschermde flora en fauna

Om te kunnen beoordelen of een activiteit leidt tot overtreding van een verbodsbepaling, moet enerzijds de aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten worden bepaald en anderzijds of de activiteit leidt tot overtreding van verbodsbepalingen. Dit is eerst in de vorm van een Quickscan. In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet, dan moeten mitigerende en/of compenserende maatregelen genomen worden en is een omgevingsvergunning nodig. Uit de quickscan flora en fauna kan naar voren komen dat de activiteit leidt tot overtreding van verbodsbepalingen en/of onvoldoende gegevens zijn en dat nader gericht veldonderzoek op basis van onderzoeksprotocollen nodig is. Vervolgens vindt opnieuw een effectbeoordeling plaats van de activiteit op basis van deze onderzoeksgegevens.

Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, gebiedsontheffing, gedragscodes en belang

- De Staat van Instandhouding van een beschermde soort wordt niet in gevaar gebracht wanneer,
- uit onderzoek blijkt dat de soort op de locatie kan blijven bestaan, ook op de lange termijn;
 - het natuurlijk verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of snel kleiner gaat worden;
 - het leefgebied groot genoeg is en zal blijven bestaan. Of als het op een alternatieve plek wordt ingericht. Zo blijven de populaties van de soort op lange termijn bestaan.

De beoordeling van de Svl van Europees beschermde soorten (VR en HR) vindt op plaatselijk en regionaal populatieniveau plaats. Voor de andere soorten gebeurt dit op landelijk niveau.

Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning worden de benodigde gegevens veelal vastgelegd in een projectplan (voorheen activiteitenplan). Het projectplan omvat onder meer de beschrijving en het belang van de activiteit, de soorten waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, de onderzochte alternatieven, de mitigerende en/of compenserende maatregelen en conclusies omtrent de gevolgen voor de staat van instandhouding. Deze gegevens zijn nodig om de aanvraag om een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te kunnen beoordelen (zie art. 8.74j, 8.74k en 8.74l Bkl).

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn kan alleen een omgevingsvergunning worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang) en dat de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar wordt gebracht. Deze belangen worden in art. 8.74j en 8.74k Bkl benoemd.

In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van het verbod om zonder omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te verrichten als ruimtelijke ontwikkelingen, beheer en onderhoudswerkzaamheden en bestendig beheer uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Zie hiervoor de betreffende vrijstellingsbepalingen in hoofdstuk 11 van het Bal, relevante programma's, omgevingsverordeningen en de Omgevingsregeling en gedragscodes. De specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Soorten van de Rode lijst & Provinciale aandachtsoorten (bedreigd -gevoelig- kwetsbaar)

In Nederland zijn nog diverse soorten en soortgroepen die bedreigd worden, en op de zogenaamde Rode lijst⁵ staan, die niet actief beschermd worden door de natuurwet- en regelgeving. Een voorbeeld zijn de verschillende insectengroepen zoals dagvlinders, bijen, sprinkhanen en krekels, haften en steenvliegen waarvan een groot deel bedreigd wordt. Deze groepen zijn voor bestuiving van planten en als voedselvoorziening voor soorten hoger in de voedselpiramide van essentieel belang.

Om de negatieve trend in biodiversiteit te keren volgt uit de Omgevingswet dat er voor alle inheemse soorten waaronder soorten van de Rode Lijst of lokale aandachtsoorten een nadrukkelijke zorgplicht geldt. Provincies besteden extra aandacht voor regionale soorten (zoals aandachtsoorten) en gebieden en stellen subsidies beschikbaar. Vanuit de Europese Unie gewerkt aan een Europese strategie voor biodiversiteit met een wetsvoorstel met bindende hersteldoelen

De opgave voor biodiversiteitsherstel gaat verder dan de huidige wet- en regelgeving en is een actieve oproep om gezamenlijk het tij van daling in biodiversiteit te keren. Dit is in onderstaande kader toegelicht.

Biodiversiteitsherstel

Op nationaal en provinciaal niveau wordt in de Nationale omgevingsvisie (2020) ingestoken op bescherming en versterking van biodiversiteit en duurzaam benutten van het natuurlijk kapitaal. Biodiversiteit en natuurlijk kapitaal moeten een integraal onderdeel zijn van visies op stedelijke en infrastructurele ontwikkelingen, klimaatadaptatie, waterbeheerplannen, omgevingsvisies (Natuurambitie NL/Natuurpositief 2019). Natuur moet niet alleen binnen natuurgebieden versterkt worden, maar overal. Dit betreft in steden, op het platteland en in de grote wateren (Nationale agenda natuurbeleid).

Diverse partijen onderschrijven de urgentie voor biodiversiteitsherstel en zijn partner van het Deltaplan [Biodiversiteitsherstel](https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/) (<https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/>). Royal HaskoningDHV is partner van het Deltaplan.

Planologische natuurbeschermingskader

Bescherming van natuurgebieden en eventueel andere specifieke gebieden met bijzondere natuurwaarden zoals weidevogelleefgebieden in agrarisch gebied is planologisch vastgelegd met regels in nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau in algemene maatregelen van bestuur, omgevingsverordeningen en/of omgevingsplan. De meeste ruimtelijke plannen zijn vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet dat per 1 januari 2024 opgesteld. De planologische bescherming van natuur is geregeld in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De planologische bescherming van gebieden heeft geografisch overlap met de hiervoor beschreven via soorten- en gebiedsbescherming beschermde natuurwaarden.

⁵ Een Rode lijst is een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijst wordt periodiek vastgesteld door de Minister van Economische Zaken: zie <https://minez.nederlandsesoorten.nl/soorten>. De indeling is verdwenen, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar, gevoelig.

Nationaal en provinciaal Natuurnetwerk

Het Natuur Netwerk Nederland (hierna NNN) is een samenhangend nationaal natuurnetwerk van natuurgebieden en verbindingzones waar planten en dieren duurzaam kunnen verblijven en/of door kunnen migreren. Het NNN bestaat uit bestaande natuur, nieuwe natuur, landgoederen en ecologische verbindingen. Het NNN is gericht op de bescherming, de instandhouding en zo nodig het herstel van een gunstige staat van instandhouding van aanwezige dier- en plantensoorten, typen natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten die van nature in Nederland voorkomen.

De provincies zijn verantwoordelijk voor het NNN op het land en legt dat vast in de Provinciale verordening (art. 2.31a en 2.44 Ow; vgl. par. 7.3.1 Bkl). Het Rijk is systeemverantwoordelijk voor de natuur in de grote wateren binnen de rijkswateren: de Noordzee, de Waddenzee, de Eems-Dollard, het IJsselmeergebied, de Zuidwestelijke Delta en de grote rivieren.

Voor de NNN-gebieden zijn minimaal de wezenlijke kenmerken en waarden uitgewerkt die bestaan uit aanwezige en potentiële waarden (art. 7.7 Bkl). Dit betreft onder meer de beheertypen en ambitietypen die vastgelegd zijn in Natuurbeheerplannen⁶ en mogelijk aanvullende provinciale documenten.

Bijna alle aangewezen Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het NNN. Echter, de wezenlijke kenmerken en waarden voor het NNN zijn breder dan de specifieke instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied.

Beschermingsregime NNN “spelregels EHS”

Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied en het effectief functioneren van de ecologische verbindingzones. De bescherming van deze waarden vindt plaats conform de Provinciale Omgevingsverordeningen door toepassing van een specifiek afwegingskader: het “nee, tenzij”-regime.

Conform het NNN-toetsingskader dienen in beginsel alleen ingrepen die binnen het NNN plaatsvinden getoetst te worden op effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden. Het NNN kent, in tegenstelling tot Natura 2000-gebieden, geen ‘externe werking’ die een toets van gebruik aangrenzend aan het natuurgebied verplicht stelt. Provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het NNN en kunnen daar strenger mee om gaan. Provincie Utrecht hanteert geen aanvullende strengere toetsingseisen waarbij ook gekeken moet worden naar ingrepen nabij het NNN (Omgevingsverordening Utrecht, januari 2024).

Nieuwe plannen en/of projecten zijn niet toegestaan als deze een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. Dit moet volgens de regels die zijn opgenomen in de provinciale verordening. Goedkeuring (of een verklaring van geen bezwaar) is nodig van het bevoegd gezag voor het Natuurnetwerk Nederland, dit is veelal de provincie.

⁶ Natuurbeheerplannen worden jaarlijks geactualiseerd.